

Regeringens proposition

2002/03:14

Senareläggning av premiepensionens
efterlevandeskydd före pensionstid

Prop.
2002/03:14

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 24 oktober 2002

Göran Persson

Gunnar Lund
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att starten för det efterlevandeskydd före pensionstid som finns inom ramen för premiepensionssystemet senareläggs ytterligare två år och att möjligheten att teckna sig för skyddet därmed inte skall öppnas förrän år 2005.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2003.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.....	4
3	Ärendet och dess beredning.....	5
4	Senareläggning av möjligheten att teckna premiepensionens efterlevandeskydd före pensionstid	6
5	Ekonomiska konsekvenser.....	8
6	Författningskommentar.....	9
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 oktober 2002	10

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2002/03:14

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

Härigenom föreskrivs att 25 § lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Bestämmelserna i 10 kap. 1–6, 11 och 12 §§ samt 12 kap. 4–8 §§ lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension skall inte tillämpas före år 2003 i fråga om premiepension till efterlevande enligt 10 kap. 1 § samma lag.

Föreskrifterna i 10 kap. 1 § andra stycket samma lag skall inte tillämpas i fråga om ansökningar som kommer in till myndigheten före den 1 maj 2003.

Föreslagen lydelse

25 §¹

Bestämmelserna i 10 kap. 1–6, 11 och 12 §§ samt 12 kap. 4–8 §§ lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension skall inte tillämpas före år 2005 i fråga om premiepension till efterlevande enligt 10 kap. 1 § samma lag.

Föreskrifterna i 10 kap. 1 § andra stycket samma lag skall inte tillämpas i fråga om ansökningar som kommer in till myndigheten före den 1 maj 2005.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

¹ Senaste lydelse 2001:1062.

Huvuddelen av reglerna för det reformerade ålderspensionssystemet trädde i kraft den 1 januari 1999 (prop. 1997/98:151 och 152, bet. 1997/98:SfU13 och SfU14, rskr. 1997/98:315 och 320). Inom ramen för premiepensionssystemet skall Premiepensionsmyndigheten (PPM) enligt lag erbjuda pensionsspararen möjlighet att teckna ett efterlevandeskydd för sin familj.

PPM anmälde under senhösten 1998 till regeringen att de första fondvalen för de enskilda och därmed den första överföringen av premiepensionsmedel från Riksgäldskontoret till fondförvaltare inte skulle kunna ske under år 1999 vilket angavs i reglerna för premiepensionssystemet. Riksdagen antog i anledning av detta nya ikraftträdande- och övergångsbestämmelser som innebar bl.a. att reglerna för efterlevandeskyddet före pensionstid inte skulle tillämpas förrän år 2002 (prop. 1998/99:98, bet. 1998/99:SfU12, rskr. 1998/99:247).

I en skrivelse som inkom till Finansdepartementet i augusti 2001 gjorde PPM bedömningen att det förelåg stor risk för att den nuvarande utformningen av efterlevandeskyddet skulle leda till ett betydande ekonomiskt underskott för den delen av PPM:s försäkringsrörelse. Regeringen delade denna bedömning och föreslog att starten för skyddet skulle senareläggas med ett år. Riksdagen beslutade i enlighet med detta (prop. 2001/02:49, bet. 2001/02:SfU7, rskr. 2001/02:86).

I anslutning till senareläggningen uppdrog regeringen åt PPM att göra en fördjupad analys av bestämmelserna om efterlevandeskyddet före pensionstid och att lämna förslag till ändring av bestämmelserna. PPM redovisade uppdraget den 15 februari i år (Fi2001/4111).

Förslagen i denna proposition har utarbetats efter samråd med Genomförandegruppen (arbetsgruppen med representanter för de riksdagspartier – s, m, c, fp och kd – som står bakom pensionsöverenskommelsen från 1994). Vid beredningen av ärendet har PPM, Riksförsäkringsverket, Finansinspektionen och Sveriges Försäkringsförbund beretts tillfälle att lämna synpunkter.

De föreslagna lagändringarna syftar endast till att ytterligare skjuta på tidpunkten för när reglerna om efterlevandeskydd skall börja tillämpas. Lagrådets hörande skulle därför sakna betydelse på grund av frågans beskaffenhet.

4 Senareläggning av möjligheten att teckna premiepensionens efterlevandeskydd före pensionstid

Prop. 2002/03:14

Regeringens förslag: Premiepensionens efterlevandeskydd före pensionstid senareläggs ytterligare två år och kan väljas först år 2005.

Bakgrund: Premiepensionsmyndigheten (PPM) skall inom ramen för premiepensionssystemet enligt lag erbjuda pensionssparare möjlighet att under tiden före pension teckna ett efterlevandeskydd för sin familj. Huvuddragen hos detta skydd är följande.

Möjligheten att teckna efterlevandeskydd före pensionstid är tillgänglig för pensionssparare som har barn under 20 år eller som är gifta, registrerade partner eller sammanboende (ogifta personer som stadigvarande sammanbor och som tidigare varit gifta med varandra eller som har eller har haft gemensamma barn). Under förvärvsaktiv tid skall dessa personer kunna teckna en temporär premiepension till sina efterlevande. Skyddet innebär att det vid spararens död betalas ut premiepension till efterlevande under fem år från dödsfallet. Efterlevandeskyddet får tecknas utan föregående hälsoprövning och är utformat som en ren riskförsäkring utan sparmoment. Kostnaden för skyddet skall fortlöpande dras från spararens premiepensionskonto. I syfte att ta hänsyn till den enskildes familjesituation finns det två försäkringsbelopp att välja mellan: ett eller två inkomstbasbelopp om året. Pensionsspararen skall när som helst kunna avsäga sig skyddet.

Reglerna för det reformerade allmänna ålderspensionssystemet trädde i huvudsakliga delar i kraft den 1 januari 1999. Dessförinnan, under senhösten 1998, anmälde emellertid PPM till regeringen att de första fondvalen för de enskilda och därmed den första överföringen av premiepensionsmedel från Riksgäldskontoret till fondförvaltare inte skulle kunna ske under år 1999 så som då angavs i reglerna för premiepensionssystemet. Riksdagen antog i anledning av detta nya ikraftträdande- och övergångsbestämmelser som innebar bl.a. att reglerna för efterlevandeskydd före pensionstid inte skulle tillämpas förrän år 2002.

I en skrivelse som inkom till Finansdepartementet i augusti 2001 gjorde PPM bedömningen att åtgärder borde vidtas innan reglerna för efterlevandeskyddet börjar tillämpas. PPM menade att det, mot bakgrund av omständigheter som är hänförliga till tiden efter tidigare beslut om ikraftträdandet av det reformerade ålderspensionssystemet, förelåg stor risk för att den nuvarande utformningen av efterlevandeskyddet före pensionstid leder till ett betydande ekonomiskt underskott för denna del av PPM:s försäkringsrörelse. Myndigheten bedömde att underskottet kan komma att uppgå till belopp i storleksordningen 100 miljoner kr per år från och med år 2003. En närmare redogörelse för PPM:s överväganden återfinns i regeringens proposition Senareläggning av premiepensionens efterlevandeskydd före pensionstiden (prop. 2001/02:49).

Regeringen delade bedömningen att det råder stor osäkerhet om de ekonomiska konsekvenserna av efterlevandeskyddet i dess nuvarande utformning och föreslog att starten för skyddet skulle senareläggas med

ett år. Riksdagen beslutade i enlighet med detta (prop. 2001/02:49, bet. 2001/02:SfU7, rskr. 2001/02:86). Prop. 2002/03:14

I anslutning till senareläggningen beslutade regeringen att uppdra åt PPM att, efter samråd med Genomförandegruppen, göra en fördjupad analys av bestämmelserna om premiepensionens efterlevandeskydd före pensionstid och att lämna förslag till ändring av dessa bestämmelser. Regeringen angav i beslutet att förslaget skall så långt möjligt leda till ett skydd som tillgodoser de intressen som låg bakom ålderspensionsreformens tidigare beslut, men med en mindre grad av ekonomisk risk.

PPM redovisade uppdraget till regeringen i februari i år (Fi2001/4111).

Skälen för regeringens förslag: PPM har på det sätt som nyss redovisats gjort en bedömning av den ekonomiska risken i premiepensionens efterlevandeskydd före pensionstid. Bedömningen mynnade ut i konstaterandet att riskerna för ett betydande ekonomiskt underskott för skyddet är så stora att det finns anledning att innan reglerna börjar tillämpas utreda om och i så fall på vilka villkor ett efterlevandeskydd före pensionstid bör erbjudas inom premiepensionssystemet.

Regeringen delar alltjämt bedömningen att det råder stor osäkerhet om de ekonomiska konsekvenserna av premiepensionens efterlevandeskydd i dess nuvarande utformning. Beredningen av frågan om hur reglerna för skyddet kan behöva ändras har tagit mer tid i anspråk än vad som förutsågs. Det fordras således ytterligare tid för att genomföra en fördjupad analys av de olika modeller för hur en modifierad lösning för ett efterlevandeskydd bör se ut och att arbeta fram förslag till nya bestämmelser för detta.

Starten för premiepensionens efterlevandeskydd bör därför ytterligare senareläggas. När uppskovstidens längd bestäms måste hänsyn tas till den tid som beräknas åtgå för den ytterligare analys och de överväganden som nyss beskrivits samt för, i förekommande fall, hörande av Lagrådet. Dessutom måste beaktas den tidsrymd som PPM behöver för att förbereda starten för ett förnyat skydd. Uppskovet bör därför nu bestämmas till två år.

Som en följd av detta förslag bör också den ”extra” möjlighet för pensionssparare som fyllt 50 år att gå in i efterlevandeskyddet när systemet startar flyttas fram till början av år 2005.

5 Ekonomiska konsekvenser

Förslaget att skjuta upp starten för premiepensionens efterlevandeskydd före pensionstid motiveras av att det råder stor osäkerhet om de ekonomiska konsekvenserna av skyddet i dess nuvarande utformning. Premiépensionssystemet skall vara självfinansierat och PPM:s kostnader för sin verksamhet skall finansieras genom avgifter från pensions-spararna. Detta gäller således även beträffande efterlevandeskyddet före pensionstid. Förslaget om att ytterligare senarelägga detta skydd påverkar därför inte statsbudgeten.

Vad gäller ekonomiska konsekvenser för enskilda pensionssparare av att starten för efterlevandeskyddet skjuts upp på nytt bör följande framhållas. Bland dem som haft för avsikt att teckna skyddet under år 2003 eller år 2004 torde det även finnas ett litet antal personer som avlider och vars närstående därmed skulle ha fått premiepension till efterlevande utbetald under den tiden. Huruvida senareläggningen slutligt medför en negativ ekonomisk konsekvens för dessa personer är beroende av om och hur de väljer att i stället för premiepensionens efterlevandeskydd teckna ett alternativt efterlevandeskydd för sin familj.

För PPM:s del skulle införandet redan vid kommande årsskifte av möjligheten att teckna efterlevandeskydd ha inneburit vissa genomförandekostnader avseende information, marknadsföring och utökat IT-stöd samt eventuellt även en ökning av myndighetens löpande förvaltningskostnader. Tidpunkten för när dessa kostnader kan bli aktuella har genom förslaget skjutits upp ytterligare.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.

25 §

Enligt *första stycket* skall bestämmelserna om efterlevandeskydd för tid före pensionstiden inte tillämpas före år 2005.

Enligt *andra stycket* skall inte heller bestämmelserna om en ”extra” möjlighet för personer som fyllt 50 år och som inte kan åberopa en familjehändelse att teckna sig för efterlevandeskyddet under de fyra första månaderna när systemet startar tillämpas förrän år 2005.

Bestämmelserna har kommenterats närmare i avsnitt 4.

Finansdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 oktober 2002

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Winberg, Ulvskog, Lindh, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Messing, Engqvist, Lövdén, Ringholm, Bodström, Karlsson, Sommestad, Karlsson, Nykvist, Lund, Andnor, Nuder, Johansson, Hallengren

Föredragande: statsrådet Lund

Regeringen beslutar proposition 2002/03:14 Senareläggning av premiepensionens efterlevandeskydd före pensionstiden